

Міністерство освіти і науки України

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. голови НМК 1

 М. С. Романов

Голова НМК 2

 Д. М. Крицький

Голова НМК 3

 Л. О. Філіпковська

« » 31 08 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова як іноземна

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальності: усі спеціальності, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

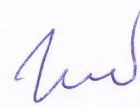
Освітні програми: усі освітні програми відповідних спеціальностей, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

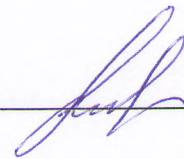
Розробник: Гирич З.І., д.п.н., доц., професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
документознавства та української мови (801)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 30 » 08 2021 р.

Завідувач кафедри канд. філос. наук, доцент
(науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

А. Є. Прилуцька

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Буй Дик Мико
(підпис)

М. Буй Дик А. Буй Дик
(ініціали та прізвище) (підпис)

1. Загальна інформація про викладача

Гирич Зоя Іванівна, д.п.н., доцент. З 2019 року викладає в університеті наступні дисципліни: «Науково-дослідна робота», «Основи медійної культури», «Наукові україномовні комунікації», «Українська мова як іноземна».

Напрями наукових досліджень: дидактика професійної освіти, лексикографія, зіставний аналіз мов, теоретичні основи створення й використання нових методичних систем навчання нерідної/іноземної мови, проблеми моделювання структури і змісту навчальних курсів, теорія і практика розробки навчальних програм різних типів та рівнів, проблеми теорії і практики створення навчально-методичних комплексів, теорія і практика створення та використання діагностуючих систем і методик, методика формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх інженерів, методика реалізації рівневого підходу в навчанні нерідної/іноземної мови.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1,2 семестр (номер семестру залежить від навчального плану).

Обсяг дисципліни:

1 семестр

Зкредити ЄКТС (90 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 42 години.

2 семестр

Зкредити ЄКТС (90 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 42 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Українська мова як іноземна (рівень B1).

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Українські студії.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення – вдосконалення й корекція фонетичних навичок, лексичних умінь і навичок, граматичної компетенції у вигляді знань, мовленнєвих навичок і умінь, що складають основу комунікативної компетенції іноземних студентів у різних сферах спілкування.

Завдання:

- ефективно здійснювати акти усної й писемної комунікації під час спілкування в діалогічному та монологічному мовленні, в аудіюванні та писемному мовленні;
- сформувати мовленнєву компетенцію студентів на заняттях з практики мови в усній (говоріння, слухання) і письмовій (письмо, читання) формі;
- сформувати мовну компетенцію іноземних студентів у різних сферах спілкування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**.

Загальні компетентності:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово для здійснення ефективної професійної комунікації;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань;

- здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням;
- здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань;

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов;
- навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

4. Зміст навчальної дисципліни

1 семестр

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Загальне володіння українською мовою як іноземною.

Тема 1. Будова слова.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Основа слова і закінчення; корінь, префікс, суфікс. Семантичний потенціал афіксів.

Словотвірні характеристики іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 2. Називний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Суб'єкт як виконавець чи носій дії, стану, ознаки. Додаткова назва особи/предмета при суб'єкті.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 3. Родовий відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Без прийменника: об'єкт дії після віддієслівних іменників і дієслів типу **дочекатися**; після дієслів із запереченням; суб'єкт дії після віддієслівних іменників.

З прийменником: **від, для, проти, до** – призначення предмета.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 4. Давальний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Без прийменника: належність; особа / предмет як суб'єкт дії.

З прийменником: **завдяки** – причина дії.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 5. Знахідний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Без прийменника: особа як суб'єкт стану (з дієсловами **лихоманити, морозити, нудити, трусити** тощо); особа / предмет як об'єктний суб'єкт (при віддієприкметникових формах на **-но, -то**).

З прийменником: **за, на, через, в (у)** – час дії.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 6. Орудний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Без прийменника: знаряддя, спосіб дії; об'єкт дії, стану (з дієсловами керівництва, володіння **керувати, командувати, завідувати, володіти**; з дієсловами стосунку до об'єкта **дорозити, захоплюватися, пишатися, милуватися, цікавитися**).

З прийменником: **за, перед, під, над, між (поміж), поруч з, поряд з** – місце особи/предмета/дії;

за, перед, з – час дії.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 7. Місцевий відмінок. Кличний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Місцевий відмінок: **по** – місце руху, дії; **на** – засіб дії.

Кличний відмінок: адресат – потенційний суб'єкт дії.

Прикметниковий тип відмінювання іменників (наречений і наречена, черговий і чергова, Рівне (місто), Хмельницький (місто і прізвище).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 8. Займенник. Прикметник.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Значення, словозміна і вживання особових, питально-відносних, заперечних займенників. Особливості вживання і семантична диференціація займенників кожний, будь-який, усякий, сам (самий), такий.

Якісні й відносні прикметники. Категорії недостатнього вияву ознаки, надмірної інтенсивності ознаки, суб'єктивної оцінки якості, присвійності, протилежності (білуватий, червонастий, широченний, білесенький, пречудовий, глибоченький, мамин, ірраціональний).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 9. Числівник.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Кількісні й порядкові числівники. Семантичні розряди кількісних числівників: власне-кількісні, збірні, неозначено-кількісні, дробові числівники.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 10. Дієслово.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Інфінітив і особові форми дієслова. Види дієслова – доконаний і недоконаний. Одновидові (міркувати, вчителювати, побігти, тощо) і двовидові (розслідувати, ночувати, атестувати, афішувати та ін). Вживання видових форм у наказовому, дійсному, умовному способах.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 11. Прислівник.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Семантичні розряди прислівників: означальні, способу дії, міри і ступеня (високо, впевнено, байдуже, разом, поодиноці, пішки, дуже, трохи, надмірно тощо.); обставинні: місця (удома, угорі, донизу), часу (восени, зранку, допізна), причини (зозла, спересердя), мети (на зло, наперекір), модальні (по-перше, може, безумовно, отже та ін).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 12. Службові частини мови.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

- Семантичні типи прийменників: просторові, темпоральні, логічні. Сурядні сполучники: єднальні, протиставні, зіставний (а). Формотворчі частки. Вигуки: суб'єктивна позитивна та негативна оцінка (О! Ох! Ха! О Боже! Жах! та ін.); волевиявлення (Геть! Годі! Цить! Тсс! Ну! та ін.); звуконаслідувальні слова (ку-ку-рі-ку, гуп-гуп, тьох-тьох, апчхи та ін.).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Професійний модуль. Тексти про предмети, природні процеси, властивості, пізнавальну діяльність людини.

Тема 1. Тексти про предмети. Загальна характеристика предмета.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Визначення. Класифікація: існування підкласів предметів, розподіл класу предметів на підкласи за будь-якою ознакою, належність предмета до підкласу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 2. Якісні й кількісні характеристики предмета.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Наявність якісної або кількісної ознаки. Ідентифікація якісної й кількісної ознаки:

форма предмета, колір предмета, розмір предмета (вага, маса, обсяг), властивість предмета. Словотвір.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 3. Структура предмета (будова, склад).

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Ідентифікація компонентного складу предмета: повний/ неповний склад. Наявність / відсутність компонента (-ів) у структурі предмета. Кількісна характеристика компонентного складу предмета. Розташування компонентів у предметі: місцезнаходження та характер розташування компонента (-ів) у предметі, взаєморозташування компонентів предмета, з'єднання компонентів предмета. Словотвір.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 4. Предмет і його функція (або процесуальна ознака).

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Ідентифікація функції предмета. Сутність функції предмета.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 5. Порівняльна характеристика предметів.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Наявність відмінності або подібності між предметами. Ідентифікація відмінності або подібності між предметами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 6. Тексти про природні процеси. Загальна характеристика процесу.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Наявність процесу. Визначення процесу. Сутність процесу.

Класифікація процесів. Носій процесу. Спосіб здійснення процесу. Умова протікання процесу. Причина процесу. Явища, що супутні процесу (які супроводжують процес). Якісні кількісні характеристики процесу час протікання процесу. Тривалість протікання процесу. Місце протікання процесу. Якісні характеристики процесу. Словотвір.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 7. Стадіальність процесу.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Ідентифікація стадій процесу і / або їх кількості. Характеристика фази / стадії процесу. Сутність фази. Місце фази в процесі. Тривалість фази.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 8. Обумовленість процесу.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Процес – фактор. Фактор – процес. Процес і його умова. Характер впливу фактора-умови на процес.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 9. Зміна динаміки процесу.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

- Зміна інтенсивності процесу. Зміна кратності (кількості актів процесу).
Словотвір.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 10. Порухення припинення процесу.

Форма заняття: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Порухення процесу. Припинення процесу. Словотвір.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 11. Оцінка ролі процесу.

Форма заняття: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Оцінка з точки зору важливості (значимості): ідентифікація оцінки, експлікація оцінки. Оцінка ролі процесу з точки зору користі / шкоди для об'єкта розгляду: ідентифікація оцінки, експлікація оцінки.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Контрольний захід: залік

2 семестр

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Загальне володіння українською мовою як іноземною.

Тема 1. Речення за метою висловлювання.

Форма заняття: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Розповідні. Питальні. Спонукальні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 2.Способи вираження граматичного й логічного суб'єкта

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Способи вираження граматичного суб'єкта: іменник чи особовий, заперечний займенники у формі називного відмінка; прикметник, числівник у ролі іменника.

- Способи вираження логічного суб'єкта: іменник чи займенник у давальному відмінку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 3.Правила узгодження граматичного суб'єкта і предиката.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Власне граматичне узгодження: у особі й числі; у роді й числі; у числі; у роді, числі і відмінку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 4. Способи вираження логіко-сміслових відношень у реченні.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Об'єктні відношення: відмінково-прийменникові форми іменників й особових займенників, інфінітив. Атрибутивні відношення: узгоджене означення (**цей, важливий, який-небудь, перший ...** день); прикладка. Неузгоджене означення: значення належності особі чи належності до певного колективу, установи; відношення цілого до частини; суб'єктні відношення (**цвіт калини, спів солов'я.**); відношення носія і властивої йому ознаки (**краса дівчини, чари ночі**).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 5. Способи вираження модальних відношень у реченні.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Необхідність: необхідність проявів природи; необхідність дії (предмета), викликана потребою; відсутність необхідності; потреба, що базується на моральних чи естетичних законах; моральне застереження чи заборона; повинність. Бажаність.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 6. Порядок слів у реченні.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Підмет – присудок: ствердження чи заперечення наявності у суб'єкта того, що виражає присудок разом із другорядними членами.

Присудок – підмет: ствердження або заперечення за допомогою присудка наявності, появи, прояву в якому-небудь місці (часі), у сфері особи (предмета) чи у сприйнятті особи того, що позначається суб'єктом: бути у значенні належати, бути в наявності; зі значенням стану, наявності, перебування, буттєвості: бути, перебувати, бути відсутнім, відбутися, стояти, лежати, висіти, міститися та ін.

– зі значенням буттєвого прояву, появи, становлення, закінчення;

– зі значенням мимовільного сприйняття особою появи, прояву того, що позначає суб'єкт, чи зі значенням мимовільного стану, викликаного суб'єктом речення;

– зі значенням необхідності для особи (предмета) мати те, що позначається суб'єктом.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 7. Складне речення. Складносурядне речення.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Вираження **єднальних, протиставних, розділових відношень** у складносурядному реченні.

Складносурядні речення відкритої структури (з двох і більше частин): власне єднальні відношення зі сполучниками **і; і ..., і; ні ..., ні; ані ..., ані; та ..., та; а ..., а** (у ролі **і**); розділові зі сполучниками **або ..., або; то ..., то; чи ..., чи; чи то ..., чи то; не то ..., не то**.

Складносурядні речення закритої структури (лише з двох предикативних частин) із зіставним (**а**), протиставними (**а, але, проте, зате, однак (одначе), та, так, а тільки, лише**), єднальними, які виконують функції зіставлення, протиставлення, наслідку, висновку, причини, результативності (**і (й), та, а (і)**), розділовими зі значенням вибірковості (**або, чи**), приєднувальними (**та й, і (й), а**)

поєднано з елементами **тим більше, навіть, отже** та ін., градаційними (**не тільки ..., але й; не тільки ..., а й; не лише ..., але й; не лише ..., а й** та ін).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 8. Безсполучникове речення.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Вираження: **одночасності; послідовності; зіставлення чи протиставлення** у безсполучникових реченнях, що наближаються до складносурядних речень.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 9. Засоби досягнення структурно-композиційної цілісності складного речення.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Інтонація: перелічувальна, зіставно-протиставна, зумовленості, пояснювальна. Сполучники сурядності і сполучники підрядності. Сполучні слова: **хто, що, який, чий, котрий, скільки, як, де, куди, звідки, чому, навіщо** та ін. Співвідносні слова: вказівні займенники **той (той), та (та), те (те), такий ..., цей ..., все, всі, кожен, усякий, стільки, ніхто, ніщо, хтось, щось** та ін., займенникові прислівники **там, туди, звідти, тоді, всюди, завжди, ніде, десь** та ін.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 10. Пряма й непряма мова.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Пряма мова: безсполучникове оформлення зв'язку вступної репліки і чужого мовлення, відносна лексична і граматична незалежність прямої мови від слів автора (дієслова мовлення говорити, сказати, заявляти, повідомляти, інформувати, обіцяти, оголошувати та ін).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю

Змістовний модуль 2. Професійний модуль. Тексти про процес, властивості, пізнавальну діяльність людини.

Тема 1. Придбання втрати властивості.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Придбання властивості. Втрата властивості.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 2. Зміна властивості.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Констатація факту зміни. Характер зміни.

Пропорційна зміна властивостей.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 3. Загальна характеристика процесу (опис процесу в статистиці).

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Визначення процесу. Сутність процесу. Класифікація процесів.

Об'єкт впливу (вихідний продукт) процесу. Спосіб здійснення процесу.

Місце проведення процесу, обладнання. Умова протікання процесу. Явища,

супутні процесу (які супроводжують процес). Призначення процесу.

Цілий результат процесу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 4. Технологія процесу.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Вказівка на стадіальність протікання процесу з ідентифікацією складових його операцій. Місце операції в процесі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 5. Технологічна вимога й її обґрунтування.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Необхідно, потрібно, треба, слід зоробити? ..., що дозволяє ...

- *Необхідна, потрібна яка операція? ... так як це дозволяє Це дозволяє*

....

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 6. Етапи пізнавальної діяльності

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Спостереження за об'єктом (об'єкт спостереження, інструмент дії). Проміжні результати досліджень. Висновки, гіпотези. Підтвердження / спростування гіпотези.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 7. Результати пізнавальної діяльності

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Ідентифікація результату пізнавальної діяльності. Сутність теорії / концепції / методу й т.п.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 8. Методи дослідження

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

Об'єкт дослідження: область застосування методу. Значення методу дослідження.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 9. Людина, що займається пізнавальною діяльністю

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Точка зору / концепція вченого. Згода / незгода з точкою зору / концепцією. Внесок ученого в науку. Словотвір. Основні модифікації моделей простих речень: семантико-граматичні модифікації, комунікативно-цільові модифікації. Способи й засоби зв'язку між структурними та смисловими частинами висловлювання: а) змістовна (міжпонятійна) зв'язність (еквівалентність, включення - родовидові відносини, належність), метонімічні відносини (матеріал-вироб, дія-діяч та ін.); б) логічна зв'язність (типи логічних зв'язків за формою, типи логічних зв'язків за напрямом, типи логічних зв'язків за змістом: причинно-наслідкові, умовні, цільові, часу, порівняльні, допусту (хоч (хоча), хай, нехай, незважаючи на, попри, дарма що...), ілюструючи (наприклад, можна навести приклад...), відносини узагальнення (таким чином, отже, ...); в) композиційна зв'язність; г) типи комунікативної організації діалогічних текстів / дискурсів; д) типи діалогічних дискурсів за функціональною спрямованістю: ситуативний діалог; діалог-розпитування; тематична бесіда; е) структурні типи діалогічних єдностей.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні методи.

7. Методи контролю

Поточний контроль (опитування, перевірка виконаних завдань, тест), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань) в семестрі	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	12	0...36
Модульний контроль	0...14	1	0...14
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	12	0...36
Модульний контроль	0...14	1	0...14
Усього за 1 семестр			60...100

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань) в семестрі	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	10	0...30
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	12	0...36
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Усього за 2 семестр			60...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	зараховано
75-89	
60-74	
01-59	не зараховано

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 20 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів). Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Здобувач здав окремі практичні завдання, написав не всі модульні контролі. Розрізняє значення лексичних одиниць і використовує їх у заданому контексті, вживає прийменниково-відмінкові форми імен у контексті висловлювання, використовує дієслівні форми з урахуванням контексту й ситуації зі значною кількістю недоліків, використовує структуру простого та складного речення в заданих контекстах.

Добре (75-89). Здобувач в обумовлений термін здав не всі практичні завдання, написав модульні контролі. Розрізняє значення лексичних одиниць і використовує їх у заданому контексті, вживає прийменниково-відмінкові форми імен у контексті висловлювання, використовує дієслівні форми з урахуванням контексту й ситуації з кількома помилками, використовує структуру простого та складного речення в заданих контекстах.

Відмінно (90-100). Здобувач в обумовлений термін здав усі практичні завдання і написав модульні контролі. Розрізняє значення лексичних одиниць і використовує їх у заданому контексті, вживає прийменниково-відмінкові форми імен у контексті висловлювання, використовує дієслівні форми з урахуванням контексту й ситуації з незначною кількістю помилок, використовує структуру простого та складного речення в заданих контекстах.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що

стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

1. Шленьова М. Г., Кравченко І. М., Боброва О. Ю. Українська мова як іноземна : навч. посіб. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2020. 67 с.

2. Шленьова М. Г., Заверющенко О. Л., Тімановська М. Є. Українська мова як іноземна Українська мова як іноземна (тексти з завданнями). Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2020. 156 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Гавдида Н.І., Гінсіровська І.Р., Назаревич Л.Т., Федак С.А., Штанюк О.М. Українська мова як іноземна. Практикум: Посібник. Тернопіль : Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 170 с.

2. Лисенко Н. О., Піддубна Н. В., Тележкіна О. О. Культура наукової мови : навчальний посібник. Х.: ТімПаблішГруп, 2015. 224 с.

3. Малюга Н.М., Городецька В.А. Туркменсько-український розмовник. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет (КДПУ), 2019. 123 с.

4. M. Shlenova, A. Nesterenko, Z. Girich, N. Konoplenko, A. Boiarska-Khomenko, Y. Korneiko. Learning RFL and UFL in Ukrainian Universities: Focus on Arabic Students. *Revista romaneasca pentru educatie multidimensionala* suppl. – 2019. – Vol. 11, iss. 4. – P. 257–263. doi:10.18662/rrem/188

Допоміжна

1. Арделян М.В. Збірник текстів та вправ з української мови для іноземних студентів усіх спеціальностей : Методичні рекомендації. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2015. 74с.

2. Арделян М.В., Борисова А.О., Король А.В. Практикум з української мови для іноземних студентів : Навчально-методичний посібник. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2015. 153 с.

3. Печкурова Л.В., Колікова Т.Г. Навчально-методичні матеріали з мовленнєвої практики для іноземних студентів III-IV курсів загальнотехнічних та економічних спеціальностей : Методичні вказівки. Одеса: Одеський національний політехнічний університет (ОНПУ), 2020. 78 с.

4. Палінська О. КРОК-2 (українська мова як іноземна): навчальний посібник. Львів: «Дон Боско», 2014. 158с.

11. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Навчальний українсько-російсько-туркменський словник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / укл. О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 112 с. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>
2. Російсько-українсько-турецький розмовник [Текст] : для іноземних студ. усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл.: О. С. Черемська, Л. П. Петрова Озель, І. М. Шелепкова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 107 с. – URL: [repository.hneu.edu.ua > bitstream](http://repository.hneu.edu.ua/bitstream)